

Jan Julínek: Když Hronov nezastavil Hitler, nedokáže to ani virus z Číny

Na devadesátý ročník Jiráskova Hronova se bude vzpomínat jako na festival, o němž se do poslední chvíle nevědělo, zda se vůbec bude moci uskutečnit. Koronavirová pandemie a hygienická opatření s ní spojená rozhodně divadlu nepřejí. Ale divadelníci jsou národ statečný, a tak dobrá vůle byla na všech stranách. Programový ředitel Jan Julínek se při přípravě programu hodně zapotil, ale nakonec to dobře dopadlo...

Letošní Jiráskův Hronov má kromě jubilea ještě jednu zvláštnost, pandemie koronaviru zkomplikovala přípravy a omezila i možnosti festivalu. Vlastně ještě v květnu nikdo nevěděl, jak to dopadne.

Ano, nejhorší bylo, že jsme strašně dlouho nevěděli, co vlastně máme dělat. Vzhledem k jubileu se tento ročník připravoval už od loňska, přípravy vlastně začaly ještě před tím, než proběhl 89. ročník. A na výročí byla připravena spousta věcí, které se začátkem března zastavili. A my jsme vůbec nevěděli, co se bude dít. Takže jsme trávili čas tím, že jsme neustále upravovali plány podle toho, jak zrovna situace vypadala. Měli jsme připravené varianty od Hronova v plné palbě až po minimalistický festival, kde by se jen streamovalo. Jediné, co jsme věděli stoprocentně, že se uskutečnit musí. Razili jsme heslo: Když Hronov nezastavil ani Hitler ani druhá světová válka, tak to virus z Číny nedokáže. A s tím jsme do toho všichni šli. Na začátku června se začalo ukazovat, že možnost uskutečnit festival bude, ale stále jsme nevěděli, jak to bude s rozestupy. Kvůli tomu jsme zrušili divadelní stan, i když jsme původně počítali s tím, že ho letos uděláme větší než v předchozích letech. Když jsme zjistily, že se letos neuskuteční Volyně a další festivaly, z důvodů kapacitních jsme zrušili i Sokolovnu a Myšárnu. Na začátku června jsme rozhodli,

Grand interview

že budeme hrát ve dvou prostorech, v Jiráskově divadle a Sále Josefa Čapka.

Nakonec ale budete hrát i v parku?

Bude se hrát na velké stage. A místo divadelního stanu vznikne improvizovaný prostor, který jsme pracovně nazvali „divadlo v trávě“. Budou tam čtyři paravány, základní světa a základní zvuk, a budou tam hrát soubory, které se hlásily do off-programu. V parku se tedy bude hrát na dvou místech. Nevýhodou je, že nemáme mokrou variantu.

Takže, pokud bude pršet, produkce se ruší. Taková je daň, kterou musíme být schopni zaplatit.

Jak to bude s ohňostrojem?

Ohňostroj s největší pravděpodobností nebude, protože takové akce se týkají stávající hygienická opatření. Zatímco počte lidí v divadlech se do povoleného počtu vejde, množství lidí, kteří se při této příležitosti scházejí na náměstí, převyšuje dovolenou kapacitu, a my nejsme schopni to organizačně zvládnout.

Došlo i k programovým omezením, pokud jde o počty? Jak se vybíralo?

Některé celostátní přehlídky nakonec proběhly, a dodaly nominace a doporučení, jako Šrámkův Písek, Popelka Rakovník, Loutkářská Chrudim, Krakonošův divadelní podzim ve Vysokém nad Jizerou. Některé přehlídky jako Mladá scéna, Dětské divadlo nebo Tanec tanec byly zrušeny bez náhrady. Část souborů, co měly jet do Ústí nad Orlicí, jely do Písku. Takže nakonec zůstal největší problém Volyně, protože právě činohra mívá na Hronově největší zastoupení. Takže se to vyřešilo tím, že programová rada došla k rozhodnutí, že nominace a doporučení, které byly z krajských přehlídek směrem do Volyně, se berou jako nominace a doporučení přímo pro Jiráskův Hronov.

pokračování na straně 2

Co mě napadá

Kulatá výročí festivalu #prostě Hronov

Jiráskův Hronov slaví devadesátku své kontinuitní(!) existence. To samo o sobě je neuvěřitelné číslo. Můžeme být hrdí, protože žádný jiný divadelní festival na celém světě nemá delší historii. Ale to není jediné kulaté výročí tohoto ročníku!

Psal se rok 1950, kdy na Jiráskův Hronov poprvé přijel prof. Jan Císař. Tehdy to bylo s inscenací Začínáme žít, kterou tu odehrál s mladou scénou Československého svazu mládeže Hradec Králové

(ve které hráli Ivan Palec, Jan Císař a Luděk Munzar). A to je, milí divadelní přátelé, 70. let! Ale ani to není jediné výročí, které je se jménem prof. Císaře spojeno. Je to neuvěřitelných padesát let, kdy se poprvé zúčastnil našeho festivalu v roli porotce! Vztáhneme-li to na jeden obyčejný život, je to číslo vyrážející dech. Profesoru Císaři je 88. I to vyráží dech. Přednáší, píše, lektoruje. A je tu opět s námi! A jestli je šokující padesátka obyčejného „života“, Jan Císař je s Hronovem spojen již 70 let! Od svých osmnácti!

Zadáním pro tento úvodník bylo: „Já a Hronov, jsem tady“. Jsem tady. Od roku 1997 pravidelně. A jsem Tady rád, aby to nevyznělo jinak. Ale jsem tu „krátce“. Jsem tu „nováčkem“.

Pane profesore, chci Vám z tohoto místa poděkovat za to, že jste tu. Že jste se podílel na formování a podobě Našeho divadelního svátku. Že jste na něj nezanevřel, že ho máte stále rád, že jste tu s námi. Už 70 let.

Milí divadelní přátelé, dnes v 16 hodin bude pokřtěn almanach k 90. výročí JH. Almanach, jehož tvůrci jsou těmi, kteří ho poslední desítky let formují. Vedle Jana Císaře Lenka Lázňovská a Milan Strotzer. Přijďte a sdílejte se mnou radost z toho, že se můžeme setkávat již devadesát let. A že tu navzdory všemu můžeme opět být!

Josef Jan Kopecký

Jak to vidím...

Depa osa

Nikdy nekupuji knihy v knihkupectví. Knihkupectví mě děsí. Ať už jsou to moderní hangáry nebo spletité historické prostory, je to pokaždé stejné, všude jsou knihy. Zřejmě si říkáte, proč by někoho mělo děsit, že v knihkupectví jsou knihy? V papírnictví je papír a nikoho to neuráží. Snad jen tupé by se skvěla ve výkladní skříni tupectví, což by lysohlavé a málovlasé urážet mohlo. Já však mám vlasů dost a píšu sloupky, mně vadí knihkupectví, resp. přítomné hory knih. Nekonečné místnosti zavalené literaturou jsou přitom jen naprostým zlomkem toho, co bylo kdy napsáno a co prošlo hustým sítím vydavatelství. Nikdy nepřečtete všechny, nikdy nebudete znát ani všechny autory.

Internet možná na první dobrou tolik neděsí, neboť není vidět celý naráz. Člověk do něj nahlíží jen špehýrkou displeje, a tak mě demoralizace množstvím zasahuje spíše plíživě. Všechny ty blogy a vlogy, diskuse, komentáře. Dokonce i jazykové jevy jako je lexikálně sémantická komplementarita či slovní hříčky mají své skupiny, kde davy lidí usilovně pracují na tom, aby všechny hříčky byly co nejrychleji vyčerpány. Můžete se v návalu vzdoru nastřílet LSD, vyvrátit oči k nebi a vychrlit něco totálně dada, jenže i to už řekl premiér nebo zazpíval Kryštof.

Všechno už bylo napsáno, použito, parafrázováno, x krát ukradeno. A zatímco kdysi si neoriginálnost mohl všimnout jen vzdělanec, a to ještě dost možná náhodou, google ví všechno v překladech ze stovek jazyků. Před dvěma sty lety, jste byli originální ve své vsi, dnes hledáte své místo na celém globu. Zatímco se snažíte splnit lehkomyšlný reklamní příkaz a být sami sebou, v Indii možná žije dvě stě lidí, kteří jsou vámi mnohem lépe a věrněji, než kdy svedete.

Bylo by to skvělé, přijít s něčím unikátním a zcela originálním. Nebo ne? Aby unikátní myšlenka byla vůbec poznatelná a ostatními vnímatelná, nemusí se jevit v něčem, co je nám už beztak známé? Pokud abstraktně myslíme jediné v jazyce a slova a pojmy samé nám ve valné většině autorsky nepatří, jsou i naše myšlenky odvozené, čili z podstaty neoriginální?

Mám pro vás proto, kolegové autoři, dvě rady hodné Haliny Pawlovské:

1) Vykašlete se na originalitu. Je to modla pochybná a zrádná.

2) Jestli vám na originalitě záleží, nesledujte konkurenci. Jen ten, kdo tvoří bez rozhledu a znalosti, nekrade.

Jinak by vám z toho mohlo, jak se doufám nikde neříká, globnout v hunculi.

Jan Duchek

pokračování ze strany 1

Inscenací v hlavním programu bude 23, většina souborů bude hrát představení víckrát. Překvapilo mě, že jsem v hlavním programu našla i profesionální divadla?

I když jsme program omezili, nechtěli jsme úplně zrušit inspirativní program, protože je to už tradičně významná složka Jiráskova Hronova. Je to tradice divácky vděčná a zároveň přínosná pro divadelníky. Zrovna Balada pro banditu je věc, kterou jsme dlouho domlouvali dopředu, i s ohledem na jubilejní ročník hned z několika důvodů. Inscenaci režíroval Milan Schejbal, a hrají tam lidi, kteří Hronovem prošli. Je to text Milana Uhdeho, pravidelného VIP návštěvníka festivalu. A písni z tohoto muzikálu se zpívají v Tritonu pravidelně, už od doby, co jsem začal před dvaceti lety na Hronov jezdit. Dalším hostem inspirativního programu je variace na Havlovu Audienci, Antiwords Spitfire Company. Budou hrát v Jiráskově divadle, ale nikomu z amatérů „místo“ nevezmou. Protože soubory se na jeviště Jiráskova divadla zrovna nehrnou. Vše organizujeme společně s KIS Hronov, a musím říct, že přes veškerou krizovou situaci spolupráce skvěle funguje.

Nejvíce to asi odnesly semináře. Co si pamatujete, v minulých letech jich vždycky bylo více než deset.

Měli jsem připraveno patnáct seminářů, resp. třináct bylo vyloženo domluveno, a dva se doplňovaly. V době, kdy jsme je vyhlášovali, nikdo nevěděl, jak to bude, a doteď vlastně nemáme jasné informace z hygienické stanice, co můžeme a co nemůžeme. Největší problém není to, kolik lidí bude v semináři, ale nemožnost ubytování ve škole. Vzhledem k podmínkám schází ubytovací kapacity. Vařili jsme z vody a bylo to riziko, nevěděli jsme, kolik seminaristů bude mít zájem. Nakonec to byla asi polovina toho, co se hlásilo loni, tak-

že jsme zaplnili pět seminářů a zbylo nám cca 20 zájemců, takže jsme nakonec přidali ještě jeden seminář navíc. Jak vidíte, snažíme se být operativní, hledáme hranice možného, a naštěstí jsou lidi chápaví a nedošlo k žádným konfliktům.

Jak často jezdíte na Hronov a od kdy?

Tohle bude můj devatenáctý rok. Rok 2002 byl myslím můj první. Od té doby jsem tam byl každý rok, Jiráskův Hronov má u mě pevné místo v diáři.

Takže za ta léta jste prošel různými semináři, se souborem jste si vyzkoušel i zdejší jeviště, a nyní už třetím rokem jste programový vedoucí...

Tak to je. Když jsme sem poprvé přišli, nevěděli jsme o divadle nic. Všechno jsme se dozvěděli na Hronově, a v přilehlých obcích jako Praha, Brno a tak. A taky jsme si všude zahráli. Já osobně jsem si užil Hronov i tak, že jsem nechodil do semináře, takže jsem si prošel i krásné okolí Hronova. Prostě, nedovedu si představit, že bych první týden v srpnu byl někde jinde než tady.

Máte nějakou vizi, jestli Hronov bude pokračovat? Dožije se stovky?

Já už asi u toho nebudu, Ale vlastně to není zase až tak vzdálené... Nevidím důvod, proč by neměl být, i když jeho existence byla několikrát ohrožena. Jak mluvím se soubory, seminaristy, lektory, všichni k tomu přistupují jako k určité jistotě, byť se sem tam najdou nějaké hlasy, které říkají, že už by neměl být, že už sem nechtějí jezdit. Ale zaplatí pánbu přichází mladá generace, která vystřídá tu předchozí. Noví seminaristi nahrazují tatínky a maminky s kočárky, takže ta základna se stále obnovuje. A vidím u mladých to, co jsme zažívali my, když jsme sem začali před těmi dvaceti lety jezdit. Představení a mimodivadelní aktivity asi budou za těch pár let lehce jiné, ale věřím, že festival bude. Vidím to pozitivně.

Jana Soprová

Ministr kultury ČR Lubomír Zaorálek (exkluzivně pro Zpravodaj JH)

Mám radost, že v Jiráskově divadle nepřízní pandemické nedesátiletou tradici, která Protože amatérské divadlo této země; celá historie která sahá až někam co spoluvytváří charakter ale celá kultura je hlavně prostředkem vztahů mezi utváření společnosti. Pro-limitované podobě se 90. térského festivalu k této toho, že tu tentokrát ne-divadlo jako normálně. Přál bych si, aby se festival i v této omezené verzi vydařil a všichni jej ve zdraví přestáli. A do budoucnosti bych si přál, aby amatérská divadla nepolevila, abychom nedopustili, aby nás pandemie rozdělila. Je pro nás důležité, abychom udrželi to dobré, co v naší kultuře existuje. .... -jas-

kově Hronově se navzdory podařilo zastavit devaje naprosto mimořádná. je jednou ze zvláštností ochotnického divadla, do 18.století, je něčím, této země. Nejen divadlo, záležitost setkávání lidí, lidmi, prostředkem pro to jsme rád, že i v této ročník nejstaršího amatradici přihlásí, a lituju může být tolik zájemců

A, B, C, Divadla – Abeceda divadla

V zrcadlovém sále na Zušce se usadil seminář **A,B,C, Divadla – Abeceda divadla** vedený Jaromírem Hruškou, který rozhodně nevede podobný kurs poprvé. Ale zatímco v minulosti byly tyto kurzy zaměřené například na dramaturgii či na režii, tentokrát je pozornost soustředěna na herce a na to, jak vytvářet postavu. Doslova, jak se k ní dostat... *Situace, Postava, Asociace, Konflikt, Motivo, Emoce, Gag, Žánr*; to jsou pojmy, které slibuje tento seminář objasnit.

A tady – jak vidím – rozhodně neztrácí čas. Je pouhá hodina po úplném začátku semináře, když vstupuju, a vidím všechny v plné práci. Na první pohled to může vypadat jen na takové povídání v kroužku, ale hned druhý pohled vás přesvědčí o opaku. Seminaristi mají k dispozici krátký dialog z Albeeho hry **Kdo se bojí Virginie Woolfové**, který se překvapivě ukazuje jako dobrá startovací pozice k mnohoznačným výkladům.

Snad neporuším autorská práva, když ho zveřejním:

A: Chceš něco? / B: Ne...nic. / A: Dobrá. Je čas jít spát. / B: Ano. / A: Jsi unavená? / B: Ano. / A: Já taky. / B: Ano. / A: Zejtra je neděle. Celej den. / B: Ano. Musels to... musels to... udělat? / A: Ano. / B: Bylo to...? Musels? / A: Ano. / B: Třeba ne. / A: Přišel čas. / B: Skutečně? / A: Skutečně. / B: Je mi zima. / A: Je už pozdě. / B: Ano. / A: Bude to lepší. / B: Já... nevím. / A: Bude. Snad.

Pohrávání si s dialogem, kdy každý z kruhu, říká jednu repliku, se proměňuje podle pokynů lektora – jednou má znít nostalgicky, jindy unaveně, hekticky či komediálně. Jednotlivá kola prokládá

Jaromír Hruška glosami z režijní praxe, které pomohou i na tak malém prostoru vytvořit konkrétní charakter:

„Musíte hrát, co bylo předtím, ne co bude potom. Má to být pro diváky trochu detektivka. Pamatujte si: plán – realizace – hodnocení.“

„Situace musí fungovat jako celek.“

„Je třeba představit si konkrétní věc a z té vycházet. Z konkrétního se dostáváme k obecnému.“

„Dojmout někoho není těžké, ale rozesmát ano.“

„Režiséra nezajímá, co by udělala herečka v této konkrétní situaci, ale co by udělala postava, kterou hraje.“

„Je třeba osobní pocity přetransformovat do postavy. Využijte vlastní emoce k vytvoření postavy.“

Neopouštíme text, který už většina umí z paměti, ale teď mají za úkol vytvořit pomocí tohoto textu situace ve dvojicích. Krátká příprava – a už se postupně představují jednotlivé variace. Po předvedení se hádá, o co šlo. Samozřejmě, dialog mezi manžely je první na řadě. Může to být milenecká eroticky laděná hádka, manželé po šedesáti letech s veškerou frustrací doprovázející dlouhletý vztah, anebo jen přetahování o peřinu. A když na jednu seminaristku nevybyl partner či partnerka, je to vlastně ke prospěchu věci, protože vzniká zajímavá schizofrenní etuda, kde spolu diskutují dvě alter-ega.

Nechejme seminaristy pracovat, třeba z toho na konci bude zajímavá předváděčka...

Jana Soprová

Jak to vidím...

Jiný?

Byly doby, kdy jsem do Hronova na festival jezdil každoročně.

V osmdesátých letech nadýchat se trochu jiné atmosféry, než vládla kolem. Pro ty, co tu dobu nepamatují, říkalo se jí „normalizace“ a spočívala v tom, že lidi zaklela do šedivé hmoty připomínající jantar. Člověk v ní byl zachycen v zastaveném pohybu tehdejšího bezčasí a vydán na pospas lidem tupým a zlým, kteří zneužívali moci a postavení k vytváření mrtvolnosti na věčné časy, jak se tehdy říkalo a zhusta i opravdu myslelo.

V letech devadesátých se zrelá opona rozpadla a člověk do Hronova jezdil opravdu za divadlem. Mísily a třístily se tu různé proudy a přístupy, třeskutě se tu žilo a debatovalo. Doznívaly ohlasy let osmdesátých a objevovaly se proudy a tendence nové. Vystoupil jsem zde se svou skupinou Alternativní scéna pohybového divadla Propast a způsobil rozruch. Jak je to možné, že každé vaše vystoupení je jiné a nedovezli jste to, se kterým jste z Šrámkova Písku postoupili? Inu protože náš koncept spočíval v tom, že každé představení – každá performance – je utvořená přímo pro daný prostor, čas a místo. A je neopakovatelná. Odpoledne je přece jiné než večer či další den. Jako život... Ustálí jsme to, byť i slovně profesor Císař a s ním i profesor Ivan Vyskočil, kteří nás v rozpravě analyzovali, byli zaskočeni. Rok po nás přijeli pardubičtí Jumping Hamada, pak Dekadentní divadlo Beruška z Hranic na Moravě a po pár letech z něho se vyklubavší následovníci Láhor/Soundsystem, či – zcela odjinud a jinak uvažující – náhodští Dred a další a další, kteří ideu jedinečnosti a neopakovatelnosti každého vystoupení vzali za samozřejmou a jím vlastní a rozpracovávali ji svými prostředky, svými představami divadelní komunikace. A Hronovští již neprotestovali vědouce vocogou.

To jsem však už do Hronova nejezdil jako performer, ale někdy od poloviny devadesátých let jako člen festivalového Zpravodaje. Nevím, kolik let jsem v něm nepřetržitě brázdil a zastával funkci člověka „odjinud“, s jiným než obvyklým či většinovým náhledem na divadlo a přemýšlení a psaní o něm. Ale mohla to být možná i celá dekáda, ne-li víc. Zdomácněl jsem tu a Jana Soprová, již tehdy několikrát „má“ šefová, dokonce napsala, že „nebýt Hulce, museli by si jej tu vymyslet“. Byly to pro mne kvasné, divadlem žité doby, které otvíraly obzory. Vybavují se mi setkávání a diskuse, jízlivosti a pře s Petrem Léblem, prof. Císařem a jeho ženou Mirkou, s Danielou Fischerovou a jejím manželem, s ministrem Pavlem Dostálem a Milanem Uhdem, se Zdeňkem A. Tichým, s Tomášem Žižkou, s Romanem Černíkem, s Reném Levínským, pobývání ve stanu se skupinou Vosto5 a řada a řada dalších.

pokračování na straně 11

Nahlédnutí
za oponu seminářů

Co na to tvůrci

Horor meotaru chyběl

Volba respondenta pro rozhovor nad inscenací *Černý kocour* byla vcelku nasnadě: Bažantova loutkářská družina a Tomáš Hájek – jinak též ponikelský starosta a vždy vlídný, usměvavý elegán – jedno jsou. Potkali jsme se v dopoledním parnu před Kafekárou a pohovořili.

Ty ses v loutkářském a obecně divadelním prostředí proslavil v oboru meotarové stínohry. Dělal jsi někdy nějaké jiné divadlo?

Pro mě je meotar popravdě taková bokovka. S jiným souborem děláme už od gymplu divadlo poezie a náročnější literatury, zapadlé dramatiky a tak podobně. A kromě toho jsem hrál taky takovou tu normální vesnickou činohru. To, že se meotar víc prosadil, je milé, ale jinak jsem alespoň částečně kolektivní, spolkový tvor. Nemusím nutně hrát jen sám.

V každé tvé inscenaci funguje meotar trochu jiným dramatickým principem. Jak přemýšlíš o klíčích, které volíš?

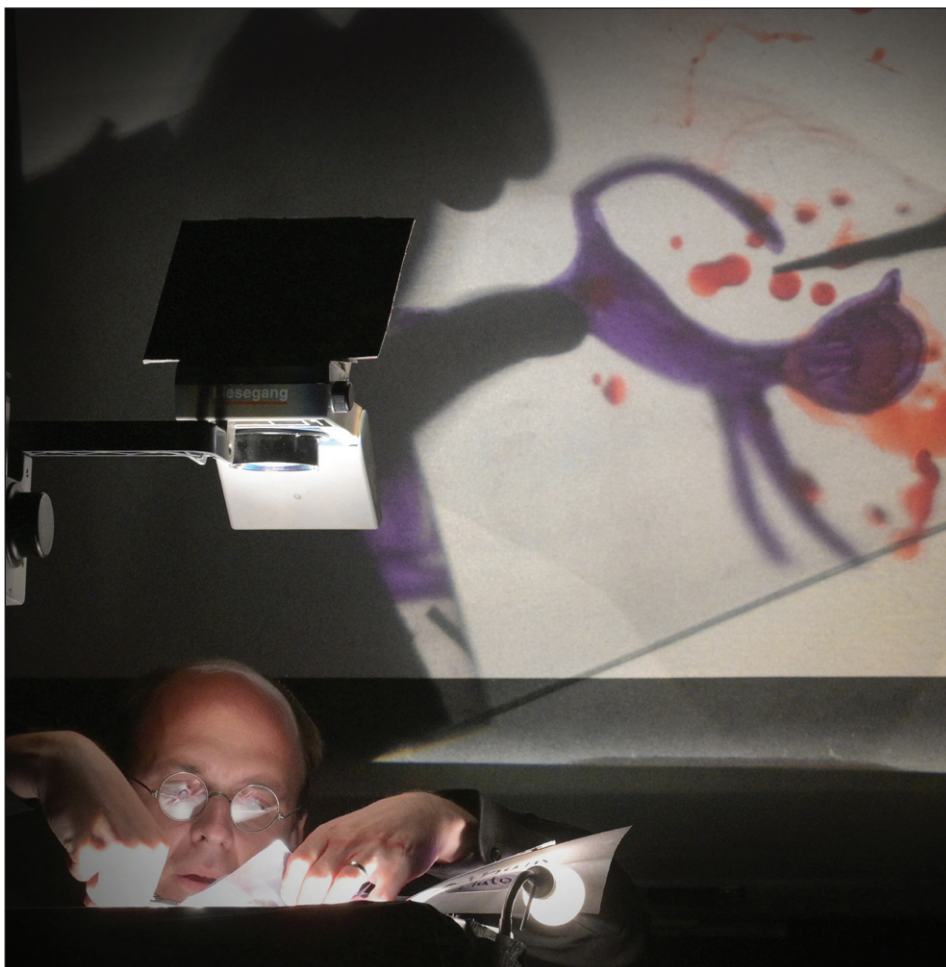
Mám pocit, že o tom přemýšlím méně než kritici. Podvědomě se samozřejmě snažím, aby se ta metoda neopakovala: nebezpečí, že by se to mohlo okoukat, cítím. Ale hlavně: pro mě je to spíš prostředek. Myslím, že javajkář taky nepřemýšlí o tom, že má loutku pořád na hůlkách zespoda, a marionetář, že seshora je věčně provázek. Proto nemám nutně potřebu zdůvodňovat, proč zase ten meotar. Pro mě je to prostě jeviště.

Proč teď zrovna *Černý kocour*?

Já mám rád literaturu 19. století, a vlastně když cokoliv čtu, tak přemýšlím, že je-li to výpověď jednoho muže, dalo by se to uplatnit. Navíc konkrétně Poea mám moc rád. My v Poniklé pořádáme přehlídku stínového divadla – už byla dvakrát – a já jsem na první ročník chtěl udělat noční hororové představení. Nedal jsem to na plakát s tím, že to bude překvapení. Ale protože jsem to nedal na plakát, tak jsem to taky neudělal. V dalším ročníku už jsem to na plakát dal, a tím pádem udělal. Horor hraju proto, že jsem chtěl dramaturgii přehlídky rozšířit o žánr, který tam chyběl.

Michal Zahálka

Bažantova loutkářská družina z Poniklé Tomáš Hájek: Černý kocour

Cesta do hlubin páníčkovy duše

Musím předem poznamenat, že coby majitel dvou černých koček jsem tady v jakémsi apriorním citovém zaujetí – a když jsem ponikelského *Černého kocoura* viděl před pár týdny na Loutkářské Chrudimi poprvé, byl jsem na několika místech (a zejména při onom nevinném střihání fotoalba) vysloveně zasažen. Pozdně odpolední hronovská repríza sice na mě (snad pro pár technických zaváhání a méně komorní prostor) takhle devastační dopad neměla, přesto si ale dovolím pár nesouvislých poznámek o tom, co mi na nejnovějším kousku Tomáše Hájka připadá oceněníhodné.

Zprv: bez ohledu na to, zda při dané repríze dopadne všechno tak, jak má, je výtvarná stránka celé věci excelentní. Hrátky s perspektivou nejrůznějších chodeb a pokojů, různá zachycení kocoura či práce s barvami prokazují smysl pro detail, jaký nebývá zas tak často k vidění.

Zadruhé: inscenace si nevystačí s pouhou výtvarnou bravurou, ale dovede gradovat a překvapovat.

Názorně to ukazuje už úvodní obraz: po dvou krví napsaných iniciálách se neobjevuje jméno Poe, ale podobizna slavného autora. Tento princip zklamání očekávání se objevuje průběžně (až by se chtělo napsat cosi o červené niti), třeba když se kocour poprvé zjeví nikoliv coby silueta (jako ostatní zvířata), ale coby oči svítící do tmy.

A zatřetí: ač se s Hájkovými meotarárními setkáváme už nějaký ten rok, způsob, jakým meotar figuruje coby organizační princip celé věci, se obměňuje. V *Černém kocourovi* vidíme Hájka primárně coby činoherce v dramatickém výkonu, psychologizujícím, temném, ale zároveň se smyslem pro stříhání a nadhled.

Od prvního okamžiku, kdy umanutý vypravěč okusí chuť krve, rozjíždí se zdrcující jízda, která s pobaveným, lehce povýšeným úsměvem na rtu míří k temnému závěru. Mám pro tuhle černou historku vyslovenou slabost.

Michal Zahálka

Co na to kritika?

MEOTAR NOIR

Nominace z Loutkářské Chrudimi torpédovala na Hronov Bažantovu loutkářskou družinu z Poniklé s působivým krvákem Černý kocour. A když říkáš družinu, myslím tím – jak už se ostatně stalo v Poniklé zvykem – jejího jediného a jedinečného reprezentanta Tomáše Hájka, režiséra a herce v jedné osobě. Tomáš Hájek má výrazný (loutko) herecký styl založený na kultivované práci s mluveným slovem v kombinaci s nápaditým využíváním meotarové techniky. Jeho specialitou jsou zejména mysteriózní příběhy (například Faust nebo Morfium). A tak není divu, že si jako další předlohu k osobité divadelní adaptaci zvolil hororovou povídku Černý kocour Edgara Allana Poea.

Hned první detaily jeho komorní jevištní kompozice vysílají divákům jasný signál – tenhle milý a zdvořilý chovatel domácích mazlíčků není tak úplně normální. Už bychom si mohli myslet, že z toho hřejivě žlutého buclatého hrnečku s čajem bude uskrávat při vyprávění historek z klubu gentlemanů, ale chyba lávky. Hrnek je plný krve a krutý chovatel se nezdráhá smocit v něm své prsty, aby jimi následně nanášel vzácnou tekutinu na meotar, do imaginativních ilustrací svého vlastního příběhu.

Co na to kritika?

Krev se jednou rozstříkne do rodinného alba, jindy se pomalu slévá v hrůzostrašnou kaluž nebo se mísí s chlupy a chloupky kočičí srsti.

Tomáš Hájek ovládá meotarovou techniku zručně. Sám je autorem všech loutek, respektive jednoduchých, ovšem promyšlených vystřihovánek, které jsou podkladem k živé ploškové animaci. Chytrě kombinuje materiály tak, aby vytvářel kontrast mezi křehkou stínoherní atmosférou celku a brutalitou detailů. To ovšem není všechno. Hájek není neutrálním vypravěčem

příběhu, je jeho hlavní postavou. Zprvu dobrácký vypravěč se přímo před našima očima transformuje – pomocí úsporných hereckých prostředků (jemné intonační proměny, důsledná práce s podtextem, dobře dávkovaná mimika) do podoby nebezpečného psychopata.

Inscenace je dramaturgicky dobře promyšlená, přesně vystihuje noirově detektivní styl Poeových hororů, ale i autorův ironický humor. Její přidanou hodnotou jsou organicky obsažené narážky na jiná známá temná díla, jako na Havrana nebo na Spalovače mrtvol. Dvacet pět minut trvání inscenace je bezesbýtku naplněno divadlem.

Luděk Horký

Co na to diváci

Bylo to strašidelné, bylo to vtipné, děkuju moc.

Emília Kostrhúnová

Velmi zajímavě, výborně zpracovaná hororová povídka podaná vtipnou formou a doplněná od začátku do konce dokonalou prací s loutkami. Propojení loutkoherectví a hereckých vstupů bylo jemné a decentní, ale hodilo by se větší hlasové oddělení přímé řeči vypravěče a samotného vyprávění příběhu.

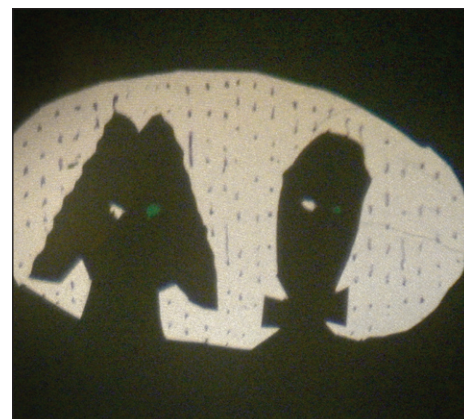
Theresia Anna

Já prostě ta meotarová kouzla miluju. Když je to navíc opepřené tou – více než – špetkou úchylnosti, je to prostě skvělá dekadentní zábava.

Jana z Tábora

Možná ten herec až moc přehrával. Mně stačil samotný příběh a jeho zobrazování přede mnou a na plátně. To mělo sílu. Takový divadelní komiks...

Daniel S.

Co na to tvůrci

Na pár slov s režisérem Petrem Richterem

Jak jste přišli na Srnky?

Máme díky naší dramaturgyni (a mé manželce) na to docela fundovaného člověka. Když mi to hru přinesla, přečetl jsme ji a řekl: Péto, ježíš, to je taková kravina!!! Potom ona se nedala odradit, po čase mi ji znovu nabídla. Asi jsme měl lepší náladu, byl jsem v lepším rozpoložení, a najendou už mi to tak hrozné nepřípadalo. Ti chlapi, každý má nějakou vadu, tak jak to bývá.. Samozřejmě, ten Tomáš Svoboda to napsal tak, aby to bylo koukatelné, aby to bylo humorné. Ale, jak víme, spousta lidí má fyzické a psychické problémy, takže ten realistický základ tam je.

Jak probíhalo zkoušení. Přicházeli herci s nápady, nebo jste měl všechno předem promyšlené do detailu?

Přicházeli, samozřejmě... Ale většinu těch situací, když jsem je viděl na scéně, tak jsem doklepnul, dodělal. Byla to taková týmová spolupráce.

Obsazení je poměrně velké.. Hráli všichni členové souboru?

Nás je v souboru asi dvacet, a tady hraje jen jedenáct lidí. Ale já nejsem jediný režisér souboru, jsme tři.

Můžete prozradit něco o další činnosti souboru?

Máme jednu velmi hezkou tradici. Právě jsme se vrátili z Vagantu. To je taková prázdninová akce, jedeme pod stany, jsme tam deset dní, tam připravíme pohádku nebo nějaké pásmo pro děti, a hrajeme to pak pro dětské tábory. Tohle děláme každé léto už nějakých třicet let. Ze začátku jsme jezdili s koňmi a s vozem jako potulní komedianti. To už dnes nelze – kuň nám umřel, ale tradice pokračuje.

A co nového připravujete Vy jako režisér?

Já jsem podle Vladislava Vančury zdramatizoval Kubulu a Kubu Kubikulu, a chystáme se, že to příští rok začneme zkoušet. Máme rádi komedie, protože se diváci baví, a baví se i herci.

Jana Soprová

Divadelní studio D3 Karlovy Vary T. Svoboda: Srnky

Dostanou, co si snad ani nezaslouží

S komedií Srnky uspěl její autor, režisér a současný umělecký šéf Divadla Na Fidlovačce Tomáš Svoboda před třinácti lety, kdy, jak se mi dnes zdá, jsme měli všeobecně lepší náladu a takřkajíc „čas a myšlenky na blbosti“. Podařilo se mu napsat čistou crazy (čili praštěnou, bláznivou) komedii s poetickými momenty. Čtveřice mužských protagonistů cítí, že v životě stojí před úkolem vykonat, zažít, cítit něco velkého, ušlechtilého, objevného, a obyčejný život v podobě jejich vlastního spontánního prožívání a konání jim to vždy překazí. Nejoriginálnější a nejpropracovanější je linie provinčního dirigenta Petra Zikmunda, který v opojení láskou a hudbou havaruje a vyvázne v podstatě bez úrazu až na to, že mu střep čelního skla amputuje oční víčka (víme, jak vypadá rozbité čelní sklo a že to není možné), a on pak dál žije s klapajícími protézami, které mu obrátí život vzhůru nohama. Další tři mužské příběhy už tak originální a zábavné nejsou: o to jsou těžším úkolem pro herce.

Inscenátoři stojí před rozhodnutím mezi dvěma cestami: buď zvolit herecký styl odpovídající dvojrozměrné komiksové poetice (včetně jakoby zbytečných konstatování toho, co postava dělá), nebo nesmyslné situace využít k předvedení co nejplastičtějšího herectví a užít si oněch „zbytečných“ konstatování nejruznějším, „pestrobarevným“ způsobem. Karlovarští šli první, komiksovou cestou, zřejmě u vědomí vlastních hereckých limitů, takže vše je v inscenaci odehráno na druhou a na třetí – když klapky, tak pořád, když pláč, tak furt – a tak dál. Kdyby to opravdu dokonale vy-

cházel, měl by divák „vidět“ slzy stříkající velkými komiksovými oblouky, řez očním víčkem jako z Buňuela – a podobně.

Co ovšem v tomto stylu s postavami ženskými? Mají hrát stejně, nebo jít do kontrastu? V karlovarské inscenaci se rozhodli pro první variantu, ale v případě muže, který se cítí zrazen vlastním až příliš živočišným prožitkem sexu, který si romanticky vysnil, se náhle ukáže, že kontrastní, skutečně živočišné herectví představitelky slečny Sovové je osvěžující a že by se s tím kontrastem mohlo pracovat vědoměji. A přeci jen si s tou mužsko-ženskou interakcí víc pohrát (tak by například postava Matky mohla mít vlastní obsah).

Co se ale povedlo, je kvarteto smek, které jsou nejen rozkošně výtvarně pojednané, ale skutečně působí jako vysoko eroticky nabitě bytosti

z živočišné říše, který se četbou, uměním, technikou a požadavkem „správnosti“ zakletí muži děsí, ač po ní touží. Kvarteto smek, v němž není slabšího výkonu, dosvědčuje, o kolik víc by mohly a dokázaly herečky vyžít i ze svých předchozích rolí v mužských osudech. Kdyby to po nich režisér chtěl.

Inscenace jako celek působí osvěživě snad právě pro připomenutí mírumilovných poměrů, v nichž se člověku může jako drama přihodit tak nejspíš nějaká hovadina. Je to hravý kousek, který člověka baví, protože pošetilsto nevydává za moudrost. Na rozdíl od Tří veteránů, kterým se v závěru příběh podobá, neusilují naši nicotní hrdinové o ovládnutí bohatství ani moci. Nepřejí si nic zásadního – a taky to dostanou.

Alena Zemančíková

Co na to kritika?

Ze života lůzrů

Najít dnes kvalitní současnou komedii není jen tak. Však to víme – rozesmát diváka je to nejtěžší. Zdá se, že bizarní humor Tomáše Svobody je právě to, co si dnešní doba žádá. Když k tomu přimícháme zajímavě přepísknuté postavy se vskutku originálními handicapy, na úspěch je zaděláno. I když Svobodovy nápady se zdají občas přes čáru, vlastně jen hyperbolizují některé lidské vlastnosti a náture, kdy pár kilo navíc nebo zklamání z toho, že někdo nesdílí přesně vaše názory, může dané osobě zničit celý život. Pak už jen stačí nesnažit se „přečtyračit předlohu“, tedy nepřehánět karikatury „na druhou“, ale prostě jen si tak obléci kabát těch zvláštních lůzrů, jimž se běžný život podivně vymyká z rukou. V případě karlovarského Divadelního studia D3 se režisérovi Petru Richterovi podařilo obsadit herce tak, aby fungovali nejen jako sólisté, ale také jako dobří partneři (partnerky) svým ko-

Co na to kritika?

legům. Podivíni, kteří jako by byli z podobného těsta jako Zelenkovi filmoví Knoflíkáři, se tady vyloupnou jeden po druhém, zazáří v zajímavě zdůrazněném detailu a přitom si dokážou vzájemně ponechat prostor pro vyznění gagů, a tak se z podroušek diváků pravidelně ozývá smích. Hercům se ve směs daří balancovat na hranici pravděpodobnosti (jakkoli jsou situace bizarní), když si kastaněťové klapání víček nahradíme třeba nezvladatelným kručením žaludku... A trapnost erotických kontaktů či pocit vlastní blbosti v určité formě pocítil snad každý z nás, stejně jako zvrácené vychutnání si divnosti svého ega, své výšky, tloušky či chůze. A ten rozplývající se zážitek z náhlé přítomnosti roztomile důstojných srnek, a jejich bryskní plnění přání (ten fén vytvářející iluzi letících vlasů mě dostal!) vykouzli na konci efekt vybyřdaného Châteauneuf-du-Pape.

Jana Soprová

Co na to diváci

Mám tyto hry rád, jsou zábavné, jsou to jakési karikatury života psané s pochopením pro podivuhodné lidské typy. Když jsem ale sledoval představení, zdálo se mi, že herci z touhy, aby to bylo co nejvíce vtipné, byli podlézaví. Z radosti z hraní a z pozitivních diváckých ohlasů to přeháněli, takže to zakrátko přestalo být zajímavé a příběhy lidských zoufalců a ztroskotanců mě přestávaly přitahovat. Závěr se srnkami pak byl dramaturgicky i interpretačně nedotažený a nedostylizovaný.

Zdeněk Janál

Hra napsaná na pomezí absurdního a existenciálního je vlastně taková ptákovina. Bondyovské „aby ta blbost byla opravdu blbá, je zde poměrně slušně naplněná. Dobré až výborné herecké výkony předesílají slušný divadelní zážitek. Leč dosti plochá a příliš realistická scénografie a chyby ve svícení mohou inscenaci pro některé diváky posunout do jakési konverzačky, a tím se nestane to, co by se stát mělo. Totiž, že nám na konci spadne brada..

Petr Haken

Zprvu jsem byla zmatená, ale jak se příběhy a postavy v nich začaly různě propojovat a profilovat, vtáhlo mě to a udrželo mou pozornost až do konce. Pointa se srnkami mě pak doslova nadchla. Byl to vlastně takový nádherný, kýčovitý, surrealistický sen malého českého jízlivého intelektuála. Kdo je vlastně ten autor? Neznám ho.

Jiřina Šulcová

No, bylo to dost divoký, ale docela legrace.

Dáša

Co na to tvůrci

„CESTA K PŘEDSTAVENÍ BYLA DLOUHÁ A KRÁS-NÁ,“ říká o inscenaci S čaganem lamag nohy jedna z interpretů a autorů **Eliška Raiterová**.

Jak vaše hra vlastně vznikala?

Představení vznikalo v Beskydech během týdenního terénního výzkumu, na který jsme se společně vypravili. Oskarova rodina tam má chatu, takže jsme jeli právě tam. Už jsme věděli, že je to tam celkem zajímavé: místo, legendy i historie. Dopředu jsme si udělali rešerši a na místě hledali lokace, vypálené osady a tak. Na základě materiálů, které jsme nasbírali, jsme pak pracovali.

Jak dlouho?

Trvalo to asi rok. Představení se však stále proměňovalo. Měli jsme předpremiéru v září ve Frýdku Místku ve Svatojánské věži, a to inscenace ještě vypadala úplně jinak. Náš původní cíl byl hrát představení přímo na Morávce. Už to bylo dokonce i domluvené, ale epidemie nám tento záměr bohužel zrušila. Cesta k představení byla strašně dlouhá. Hrozně jsme bojovali s patosem a vážnými tématy. Jsme zvyklí dělat legraci. Vlastně jsme do té doby dělali pouze bytové divadlo. Snažili jsme se tedy najít v představení i momenty, kdy by se mohl divák zasmát, ale zároveň nezesměšnit inscenované téma.

Proč jste si zvolili tento způsob vyprávění? Proč jste si nenapsali klasický scénář?

Vlastně nejsme vůbec zvyklí napsat si scénář. Spíše improvizujeme, čerpáme z různých zdrojů. Kdybychom měli psát scénář, asi bychom ani nevěděli jak. Jakýsi scénář vlastně vznikl až dlouho po začátku zkoušení, myslím kvůli osvětlovači. Aby se orientoval v představení.

Chystáte se na další výlet?

Nepřemýšleli jsme o tom. Chystáme teď určitý projekt, ale ten by měl být pražský. Sídlim tam, takže je to pro nás jednodušší. Ale byla to hezká cesta k divadlu.

Jakým způsobem jste nacházeli nápady? Všechny přišly cestou?

Také. Ale hodně jsme mluvili s místními lidmi. Vyzpovídali jsme například pamětnici paní Kotáskovou, které bylo v roce 1944 šest let, ale z dětství si všechno velmi živě pamatuje. Jak přišli partyzáni do chalupy a tak. Její nahrávku jsme měli na konci pilotní verze představení ve Frýdku. Nakonec jsme ji nepoužili, zdálo se nám, že do pozdějších verzí inscenace nepasovala. A přišla nám trošku jako alibismus. Že dáme na konec pamětnici a nikdo nebude moct nic říct. Četli jsme také místní legendy. Studovali jsme místní folklór, učili se místní tanec a zajímali jsme se o písně a o jídlo. Bylo to krásné.

Honza Šoácha

Akolektiv Helmut Praha Akolektiv Helmut: S čaganem lamag nohy

Historky z kraje boha Radegasta

Přírodní památka Ondrášovy díry v Moravskoslezských Beskydech je mimo jiné unikátní tím, že dokládá vývoj takzvaných flyšových formací – sedimentálních geologických vrstev. Inscenace Akolektivu Helmut **Čaganem lamag nohy** je z tohoto hlediska také mocný flyš. Je to inscenace prorostlá skrze různé epochy a dějinné události, které vrší na sebe a skládá je do unikátní scénické kompozice. Diváka pak staví do pozice zvědavého petrologa, který se musí jednotlivými plochami prokopat od nejbanálnějšího povrchního sdělení – o terénním výzkumu v Beskydech – až k tomu nejzásadnějšímu, trvalému a především děsivě aktuálnímu – o lidské odvaze a statečnosti.

Příběh zbojníka Ondráše a největší protektorátní protipartyzánské operace Tetřev od sebe dělí přes dvě stě let (Ondráš zemřel Jurášovou rukou v dubnu 1715, Frankův Auerhuhn proběhl v polovině listopadu 1944). Přesto se v mnohém podobají: jsou podobně kontroverzní, vzbuzují emoce a skýtají dramatické potenciál. Jsou to velké příběhy, na které se v Čechách (sic!) už trochu zapomnělo. Jsou

to příběhy, které však díky akolektivnímu terénnímu sběru v Beskydech znovu ožívají.

Válečnou akcí se zabývá řada publikací a inscenátorů se mohli opřít o tvrdá data a dokumentární materiály. Příběhy lidového hrdiny se uchovaly pouze ve formě orálních pověstí a několika málo písemně zachycených legend. K tomu všemu ještě přibyl osobní vnitřněhmatové zážitky Akolektivu, a vznikl tak potentní materiál, z něhož už „stačilo“ vyškrtat většinu slov, naučit nás novému jazyku a vhodně zkombinovat snad všechny možné divadelní prostředky, které vás jen napadnou. Skoro se až nechce věřit, že tak přesný, konkrétní

a prokomponovaný (místy až svébytně manýristický) tvar vznikl v kolektivní režii a dokázal naplnit zdánlivě suchá fakta konkrétní divadelní hmotou.

V sobotu večer jsem viděl tuto inscenaci potřetí. Poprvé jsem se na ni těšil, protože jsem o ní cosi dobrého slyšel. Podruhé už jsem ji zahltnul jako borůvku. A potřetí jsem se skrze ni prokopával jako zanícený geolog až na dno oné přesně použité plechovky ryze hořkého Radegastu.

loo Kristián Kubák

Co na to kritika?

Krása je v detailu

Otisk krajiny, vryp historie, odlesky dávné i nedávné minulosti, opar mytologie Moravskoslezských Beskyd, reflexe současnosti... takové a podobné charakteristiky lze uvádět při přemýšlení a charakteristice inscenace S čaganem lamag nohy pražského Akolektivu Helmut, která s nebyvalou úspěšností vstoupila premiérově v červnu na královéhradeckém Audimaforu do letošní sezony. Nestává se často, aby hned s prvním počinem nově se vytvořivší uskupení postoupilo až na Jiráskův Hronov, a to dokonce ze dvou národních přehlídek – ze Šrámkova Písku a z Loutkářské Chrudimi.

Členové souboru se však nezalekli (což se jim trochu stalo v Písku) a v Hronově předvedli plně soustředěné, do detailu vycizelované, rytmicky a herecky „vy-mazlené“ představení, které – myslím – naplnilo divácká (a snad i kritická) očekávání. Herci/performanceři/tvůrci se loni – jak říkají v úvodu představení – vydali do obce Morávka a kraje kolem ní, aby zjistili příběhy, které se k těmto místům vážou, aby ještě naposledy vyzpovídali pamětníky partyzánských bojů z konce druhé světové války. Nahlédli do kronik a historických knih, sami si prošli touto krajinou (některé záběry můžeme sledovat během představení) a ze sesbíraného materiálu vytvořili inscenaci, jež tyto události váže do jednoho celku, do velkolepého, a přitom inscenačními prostředky vlastně střídavého tvaru, plného dávných i nedávných vrypů dějů a dějinných událostí, jež z této krajiny a lidí v ní dělají osobité, silné, rázovité osobnosti, jež jen tak něco nezlomí.

Inscenace je to vysoce poučená, a to jak inscenačními postupy a divadelními znaky, jež používá, tak i herectvím a pohybovými, hudebními, slovními a jinými výrazy, odkazy, citacemi, opakováním, zdůrazňováním a všemožným propojováním. Čas a jeho souslednost jakoby nehraje v této inscenaci

roli, byť sledujeme vždy přesně vymezenou (a divácky rozpoznatelnou) dobu. Každý okamžik, každý příběh se odehrává v různé dějinné epoše, ale vlastně jako by se jen v různých variacích vracel a opakoval. Jsou to zkrátka vrypy do krajiny a lidí v ní. Vrypy, jež zůstávají a jsou jen časem, dobou, deštěm různě překrývané, smývané a zase obje-vované. Navazují jeden na druhý, ač jsou – zdánlivě – nezávislé. Včetně chování ikonických zvířat. Hercům/aktérům/performerům se daří udržovat diváckou pozornost nejjemnějšími divadelními postupy

a finesami včetně využívání loutek – tradiční marionety medvěda a naopak surrealisticky pojatého tetřeva hlušce vyrobeného z černého deštníku s volně visícími pařáty,

jež evokují nebezpečí, hrozbu, strach.

Právě v detailu je největší přednost a síla této produkce. Maně si vybavím třeba přilet meteoritu charakterizovaný hořícím propanbutanovým vaříčem, který se poté stává funkčním centrem kuchyně, ve které se připravuje jídlo (a pití) pro partyzány. Anebo v názvu zmiňovaný čagan, který se v ruce aktérů proměňuje od sekyrky, jejímž úderem představení začíná, v golfovou hůl, s níž si pohrává jeden z vypravěčů, a v obrácenou skleničku, jež znehybní všechny přítomné. A jindy zas v drogu, jíž si předávají zfetovaní mladí turisté, a poté v „horké“ slovo, jež si přehazují partyzáni z ruky do ruky. Tak bych mohl pokračovat. Lahůdkou jen pro zasvěcené je pak knížka Tvořivé dramatiky, jež podpírá stůl, kolem něhož se většina dramatických situací odehrává, a již si v jednu chvíli prohlíží německý voják: Hm... dobrá literatura.... Ironie, nadsázka, inspirace, humor a vtip... I takové a podobné charakteristiky lze uvádět při přemýšlení a charakteristice této inscenace. Za sebe pak mohu dodat také již řečené: Krása je v detailu, a tato inscenace detaily rozkošnický hýří.

Vladimír Hulec

Co na to kritika?

Co na to diváci

Mystickou i mýtickou atmosféru beskydské hory Travný a charakter lidí z jejího okolí snad ani nelze vystihnout přesněji. Děkuji.

Ladislav Vrchovský

Mrzelo mě, že jsem to neviděla svěžejší, ale pivo a rouška udělaly své. Nicméně, oceňuji práci s atmosférou, mozaikovitou výstavbu a vynikající rozhlasový skeč.

Emília Kostrhúnová

Bylo to naprosto dokonalé. Jedna z nejpřesnějších inscenací – jak herecky, tak co se týká příběhu – co jsem za poslední roky viděl na amatérských přehlídkách. Když jsme to viděl v Písku, řekl jsem jen: "Byl to punk!" A dneska bych to zopakoval.

Vojtěch

Bylo to takový divný. Nikdy jsem takové divadlo neviděla, ale docela jsem se bavila.

Eva

Třikrát o Jiráskovi

1) Alois Jirásek psal:

- a) Historické romány
- b) Dramata
- c) Básně

2) Mezi venkovská dramata Aloise Jirásky nepatří:

- 1) Otec
- 2) Vojnarka
- 3) Její pastorkyňa

3) Stejně jako se kultovní českou operou stala Prodaná nevěsta Bedřicha Smetany, z Jiráskova díla se při různých slavnostních událostech uváděla hra:

- 1) Fidlovačka
- 2) Jan Hus
- 3) Lucerna

JH 1947 Jan Masaryk

JH 1950 průvod na zahájení

Trochu historie 2.

Jaký bude Jiráskův Hronov?

Musím poněkud uhnout od JH, abych vysvětlil souvislosti. Nezačínal jsem jako porotce s amatérským divadlem po roce 1968 rovnou na Jiráskově Hronově – a už vůbec ne s činohrou. Jednoho dne na počátku sedmdesátých let za mnou přišli Ivan Vyskočil s Pavlem Boškem a oznámili mi, že mě zvolili předsedou poradního sboru pro malé jevištní formy, v němž zatím zasedají oni dva a že s nimi pojedou do poroty amatérského festivalu Šrámkův Písek. Což byl tehdy mladý festival mladého divadla. Nebyl jsem proti, protože s oběma pány jsem si dobře rozuměl a do Písku jsem se těšil, i když jsem vůbec netušil, co je to tzv. mladé divadlo. A tak jsem vlastně poprvé vstoupil mezi amatéry a byl u toho, když se Šrámkův Písek začal proměňovat v amatérský festival malých jevištních forem.

A jsme u jádra pudla. Ten pojem se prvně objevil u Šrámkova Písku v roce 1960, ale kromě něho tam nadále byly další typy amatérského divadla – např. dětské soubory. Když jsem do Písku dorazil poprvé, tak doznívala jeho minulost, která ještě poukazovala k Soutěži tvořivosti mládeže – STM. Leč malé jevištní formy už nemilosrdně a vítězně nastupovaly a Ivan Vyskočil byl jejich guru: jakýsi duchovní učitel, který nabízel zcela jiný typ divadla než činohru, o níž pojednávalo první pokračování tohoto historického sloupku. O fenoménu malých jevištních forem se napsalo už hodně, dokonce bych řekl, že tolik, že to občas vypadá, jako by nic jiného v amatérském divadle sedmdesátých a následujících let neexistovalo. Pravdou ovšem je, že když jsem srovnával Písek a Hronov, musel jsem uznat, že ty malé jevištní formy se snaží o něčem dnešním vypovídat a jsou často i velmi zábavné, protože tehdy v nich převažovala vystoupení humorná, zatímco hronovská činohra poměrně nezáživně předváděla jakési příběhy, které nikoho nevzrušovaly – ba často ani nezajímaly – a kromě nějakého jednotlivého hereckého výkonu nebyly ani moc přitažlivé. Málo platné: vypadalo to, jako by činohra scházela na úbytě, jako by v tom normalizačním bezčasí skomírala, přinejmenším byla k ničemu. Moc mně to na JH – na rozdíl od Písku – nebvailo.

Jenže pak se v roce 1979 stal malý zázrak: z Vodňan přijeli na JH zahrát amatéři takovou nenáročnou hříčku Franka Tetauera Úsměvy a kordy. Hrál

se v Dřevíči ve škole, bylo příšerné vedro – a diváky šíleně narváno. Bylo to totiž studijní představení pro Klub mladých diváků, na něž mohli jen jeho frekventanti a zvaní hosté. Ale zájem byl velký, chtěli to vidět všichni účastníci Hronova. Režirovali a hlavní role hráli Jaroslav Dejl a František Zborník – a byla to jejich inscenace: pro jejich radost, potěšení: zdůrazňují pojem inscenace. To znamená tvar, jenž vznikl na jevišti, nikoliv iluzivně provedený děj a fabule textu, ale důležité, podstatné, rozhodující bylo to, co hrají herci, co se rodí z jejich pohledu na to, co vypráví text o těch dvou šlechticích z dávné minulosti. Rázem jsem si připadal jak na Šrámkově Písku, neboť jsem byl přítomný rado-

sti z hraní, která vyjevovala divadlem a na divadle svůj postoj k tomu, co se hraje – a ještě navíc sdělovala, že jde o to cítit se na divadle volně, prostě si zařadit. Když dovolíte poněkud nezvyklé slovo „zatvořit“. Dnes je velmi oblíbený pojem performance označující různé podoby různých projevů před diváky, které vypadá jako divadlo, ale občas se tomu nechce věřit, že to divadlo je. Performance má ovšem v angličtině mno-

ho významů, dá se překládat také jako hra, předvedení, herecký výkon. A o tohle v tom vodňanském představení tehdy šlo. Nebylo to nic velkolepého, ale bylo to zábavné, chytré, tvořivé a vypovídalo to o jedné poloze amatérismu. O té, které mívá dovnitř souboru, rozvíjí imaginaci, nápaditost, prostě kultivuje nitro osobnosti. V databázi českého amatérského divadla oznamuje životopis Jaroslava Dejla, že se účastnil Klubu mladých divadelníků, kde se seznámil s dramatickou výchovou a že byl také na kaplickém Divadelním létě, festivalu věnovaném především a jenom právě dramatické výchově. Což je pro české amatérské divadlo 20. století krajně důležité, neboť dramatická výchova sice vychází z hry v roli a z fikce, ale nesnaží se za každou cenu „udělat“ představení. Jsou to nástroje převzaté z divadla, ale jen nástroje k tomu, aby jejich „majitel“ nahlédl svět a sebe v něm. To bylo uloženo i v tom vodňanském představení a pro další budoucnost Jiráskova Hronova bylo rozhodující, že se tím studijním představením stala legální jiná alternativa amatérského divadla.

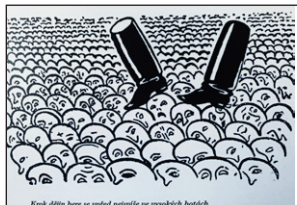
Jan Císař

Mlýn se zachránil, můžeme umřít

Pravidelným účastníkem hronovského dění je herec, teatrolog a dramaturg Hasan Zahirović ze Společnosti bratří Čapků. Potkali jsme se těsně před vernisáží nové výstavy, já při gratulaci prohodil, že bych se o ní mohl zmínit ve Zpravodaji, Hasan mě se svým obvyklým entusiasmem začal zahrnovat množstvím zajímavostí – až jsme se nakonec dohodli, že bude nejlepší rovnou udělat rozhovor.

Hasane, kde se to nacházíme?

Ve mlýně. V Čapkově mlýně, který jejich rodině patřil sedmáct let. Koupil ho dědeček Karla, Heleny a Josefa Čapkových v roce 1890. Dnes tu máme výstavu politických kreseb Josefa Čapka. Ten po celých deset let tím, co nejlépe uměl – tedy kresbou – bojoval proti fašismu.

Jak ta výstava vznikla?

Vychází z výstavy, kterou v Německu připravil dlouholetý předseda německé Čapek-Gesellschaft pan Ulrich Grochtmann. Během festivalu bude výstava přístupná a kolegyně z hronovské čapkovské společnosti budou podávat informace nejen o ní, ale i o celém mlýně.

Před dvěma lety se řešilo, že se mlýn má prodávat či měnit na sociální byty. Jak to s ním vypadá aktuálně?

Mlýn zůstal v rukou města – takže už můžeme umřít, zachránili jsme ho. V přízemí, kde je teď ona výstava, bude čapkovská pamětní síň, sociální byty budou v patře. Než ale proběhne velká rekonstrukce, kterou už město připravuje, konají se tu nejrůznější kulturní akce: návštěva Jiráska ve mlýně, návštěva Čapků u Jiráska, ale i čtení poezie místních autorů.

Michal Zahálka

Platforma je otevřená všem, kdo mají zájem přijít

Ne každý, kdo dostal programovou brožuru, si možná všiml vloženého lístečku s tématy tzv. Hydeparku, klubové diskuze, která se odehrává v pozdních večerních hodinách v horním sále (boční vchod vlevo) Jiráskova divadla. Byl už loni, a navzdory pozdní hodině se zájemců našlo dostatek. Když se podíváte na jednotlivá témata, určitě o něj bude zájem i letos.

Honzo, Ty jsi i letos lektorem, nebo možná spíš moderátorem, diskuzního klubu zvaného Hydepark. Můžeš ve stručnosti přiblížit jeho koncept?

Hronovský Hydepark je diskuzní platforma, která se věnuje tématům úzce souvisejícím nebo zasahujícím amatérské divadlo. Bude probíhat po pět večerů, každý večer se bude za přítomnosti hostů probírat jiné téma. Primárním cílem není hledání názorových střetů a kontroverzí, i když i na ně nejspíš dojde, záměrem je ale vytvořit místo pro setkávání a řízenou konfrontaci názorů. Platforma je otevřená všem, kteří mají zájem přijít na dané téma diskutovat. Vítání jsou i ti, kteří chtějí jen poslouchat.

V čem bude letošní Hydepark jiný?

Po ložském pilotním ročníku jsme měli snahu formát posunout, nicméně vlivem okolností se bohužel ne všechny plánované změny podařilo usk-

tečnit. Především jsme chtěli, aby měl jasné místo v programu, a to ve dvou rovinách – časové a řečnické dramaturgické. Bohužel se ani letos nepodařilo, aby Hydepark nekolidoval s hlavním programem, i když se to děje v menší míře, než vloni. Setkání je méně, což je myslím dobře, a pochopitelně se proměnila témata. Ta jsou záměrně nastolena poměrně široká. A mým plánem bylo dopředu spolupracovat s hosty na jejich zúžení a přesnější definici, což, podle mého, napomáhá udržet směr diskuze. Vzhledem k letošní specifické situaci nebyl ale na podobnou "kolektivní" přípravu prostor. O to větší výzva to tak nakonec bude!

Mluvíš o místě Hydeparku v koncepci hronovského programu. Pokud vím, dříve se přesahovým tématům věnoval Problémový Club, který se v posledních letech, po zrušení nočních diskuzních klubů, zaměřuje spíše na analýzy představení. Je tedy Hydepark nástupcem tohoto "původního" PC?

Tuhle otázku jsme vloni hodně řešili, když jsme koncipovali, jak by měl Hydepark vypadat, a do jisté míry opravdu může přebírat původní funkci Problémového Clubu. Nicméně témata probíraná v Hydeparku nejsou nijak spjatá s programem JH a probírané otázky jsou obecnější povahy, často s přesahem k praktickým aspektům fungování amatérského divadla.

pokračování ze strany 3

Nicméně i tento čas a tyto doby jsou dnes minulostí. Hronov i Jiráskův Hronov jsou jiné. Přijel jsem sem – nepočítám-li ložskou jednodenní návštěvu na představení divadla mého syna (Ojebad: Odborná porota) – snad po deseti, možná více letech. Opět jako redaktor Zpravodaje. Z náměstí se stala výhňová pec s kamenným podložím a několika ze země tryskajícími vodotrysky, přibýlo stánků s jídlem a tekutinami, jímž vévodí pívání stan, opéká se tu sele, zní dechovka, která se střídá s místní rockovou kapelou (právě zní We are the Champions od Queen). Z parku zmizelo koupaliště, nejmladší tu mají prolézačky a ti starší jezdí na skejtu. Opékají se tu vuřty a točí pivo. Zkrátka jarmark, veselice. A v redakci máme rubriku o víně...

„Hlavně ať se lidi baví a nemyslí na nemoci a problémy, ať mají pohodu. Proto sem přijeli,“ zaslechl jsem od jednoho z pořadatelů. „Nechť vše negativní a konfliktní jde stranou...“

Tak nevím, od čeho divadlo a proč je. A jaký má být Hronov – Jiráskův Hronov... Pro mne však stále je a zůstává vrcholnou divadelní přehlídkou českého amatérského a potažmo i velké části nezávislého divadla. Setkáním a setkáváním lidí „posedlých“ divadlem. A divadlo má konflikt a dramatické situace zabudované ve svých genech. Lidi v něm i kolem něj jsou začasť nedůtkliví, vášniví, divní a diví. Podivní.

A není právě to ta největší kvalita JH? Že se sem přijdou divadelníci a jejich diváci nejen setkat a předvést výsledky své práce, ale i zastávat a obhajovat své postoje, přit se. Poznat a pochopit se... a třeba i ne. A našťavaně odjet. Ale příští rok tu být zas. Takový by podle měl být – a co jsem sem jezdil – byl JH. Byť letos možná v rouškách, ve skutečnosti vždy nabízel – a věřím, že i nyní stále nabízí a bude – divadlo a setkávání zcela bez závoje. Konfliktní a dramatické. Natvrdo a na férovku.

Nebojme se toho a nevzývejme pohodu jako cíl a nejvyšší kvalitu. Jinak nás čeká nová normalizace. Možná už tu tak trochu je... A věřte mi, nebyla to dobrá doba.

Vladimír Hulec

Říkáš, že se proměnila témata, jedno ale zůstalo – ve čtvrtce se bude opět diskutovat o problémech a podobě JH. Jde tedy o téma natolik aktuální, že se hodí ho zařadit znovu?

Zůstalo jednak proto, že vloni šlo o jeden z neplodnějších večerů. Téma přineslo názorové střety, hlavní hodnota této diskuze ale spočívala v tom, že se díky ní potkaly skupiny lidí, které mají vztah k Hronovu a normálně třeba nemají příležitost se setkat a společně o JH diskutovat. Vzhledem k tomu, že letos je festival speciální hned ze dvou důvodů, domnívali jsme se, že je jen na místě vytvořit prostor pro diskuzi, která přispívá k vytvoření konsenzu o tom, kam by se mohl nebo měl festival ubírat dál.

Jana Hnilíčky se ptala Jana Bartůňková

Neděle 2. srpna

Divadlo A.Dvořáka Příbram

M.Uhde: Balada pro banditu

Jiráskovo divadlo 16.15 a 20.30

Divadlo Prkno Veverská Bítýška

Johnna Adams: Gedeonův uzel

Sál Josefa Čapka 14.15 a 21.45

Taneční studio Light Praha

Republika na nás čeká aneb Kde domov můj**Modlitba (za černé duše)**

Sál Josefa Čapka 16.30 a 19.30

Koncerty**Cimbálová muzika Aleše Smutného**

Husův sbor 17.00

Folklorní soubor Kohoutek

park A.Jiráska 17.30

Prima Jazz Band (PJB)

park A.Jiráska 22.00

Doprovodné akce**Tvořivá dílnička** v rámci

Dne lidových tradic a tradičních lidových řemesel

park A.Jiráska 13.00–18.00 hodin

Výstavy Politické kresby**Josefa Čapka 1933–1938** v historickém

prostoru Papírny, bývalého mlýna

rodiny Čapkovy 9.00–12.00

Den lidových tradic**a tradičních lidových řemesel**

park A.Jiráska 9.00

Divadlo NAVĚTVI: Bajaja

15.00 Park A.Jiráska

Divadlo KVELB

nám. Čs. armády 13–14

park Aloise Jiráska 16–17 a 18.30–19.30

Zpravodaj**90. Jiráskova Hronova 2020**

Vydává organizační štáb.

Redakce:

Jana Soprová (šéfredaktorka), Jan Švácha,

Vladimír Hulec, Michal Zahálka (redaktoři),

spolupracovníci redakce Jan Duchek,

Veronika Matúšová,

Ivo Mičkal (foto), Michal Drtina (grafika a zlom).

Neprošlo jazykovou korekturou. Stránky festivalu: <http://www.jiraskuvhronov.eu>E-mail: jasop@centrum.cz

Každodenní droby

✿ V letošním roce bude pouze skromný počet čestných hostů, na pár dní přijeli manželé Císařovi a ze Slovenska dorazí Jožo Krasula.

✿ V seminářích je hodně nových mladých lidí, zatímco mnozí staří „mazáci JH“ se rozhodli užít si letos festival bez seminářů.

✿ Ohledně barů v divadlech. Ve foyeru Sálu Josefa Čapka se letos vařit nebude, ale bar by tu měl fungovat. V Jiráskově divadle zůstane bar zavřený.

✿ Hygiena nás stále přísně hlídá. Proto je jen jeden vstup do parku u rodného domku A.Jiráska, a přes most je jen východ (obráceně to nejde). Pokud toto opatření nevezmete v úvahu, bdělá služba security vám to připomene.

✿ Pokud nemáte roušku, do divadla nevstupujete. Ale nenechte se odradit, roušky jsou k dispozici na různých místech náměstí, ať už v obchodch, na stánku se Zpravodaji JH (speciální s logem 90. JH) nebo v Informačním středisku.

✿ Obavy z hromadného vracení lístků kvůli hygienickým opatřením se ukázaly jako plané, lístky jsou vráceny jen ve velmi malém množství.

✿ Stanové městečko podle dobrozdání Josefa Kopeckého funguje výborně, nedaleko byly k vidění muškaři a dívky v plavkách.

✿ Před prvním představením Balady pro banditu se uskuteční křest Almanachu, u kterého budu přítomen i guru festivalu prof. Jan Císař s chotí.

✿ Kdo nemá legální ubytování, nemá šanci přespat v prostoru školy načerno. Tak pozor!

na na JH právě Lucerna.
Po skončení II. světové války byla na oslavu vítězství hrá-
řaskové divadle, a na festivalu se obléhovala opakovaně.
významnou roli, byla první premiérou v dosavadním Ji-
verze z roku 1967. V historii Jiráskova Hronova hrála
rá byla i několikrát zhlínována. Nejznámější je televizní
nejhranější původní českou divadelní hru, a z toho dob, kte-
Jedná se o autorovu nejznámější hru, a z toho dob, kte-
ním divadle 17. listopadu 1905 v režii Jaroslava Kvapila.
divadla, je Lucerna z roku 1905, která se dočkala ne-
sčtyných inscenací. Premiéru měla v pražském Národ-
3) Kulturním dilem, nejen v kontextu amatérského
Jak jistě víte, její pastorkyňa je dílem Gabriely Preissové.
fondu několik kusů, byl to především Otoc a Volnarka.
lístiček drama z české vesnice. I on přidal do literárního
(2) V období Jiráskova působení bylo na vzestupu rea-
torickými prózami.
! drama. Proslilo ovšem především svými rozsáhlými his-
zkoušel prakticky všechny literární žánry. Lyriku, epiku vy-
1) Alois Jirásek v různých obdobích svého života vy-

Vylučení kvízu

Milé vinice, milí viníci,

vlahý podvečer je přímo ideální k degustaci květ-
natějších bílých vín. Pinot Blanc, slušně řečeno
Rulandské bílé, k nim rozhodně patří a my jsme
se rozhodli znovu roztočit osudí. Tentokrát jsme
nasáli dojmy v Bob's Bar and Coffee, který je v na-
ších degustačních pochůzkách nováčkem. Dříve
oblíbené zastavení při přesunu do Sokolovny, za-
jistě. Má však smysl učinit pár kroků navíc, když
se v Sokolovně nehraje? Zjistili jsme za vás.

**Pinot Blanc, rozlévané, 2dcl za 44 Kč
(dle denní nabídky)**

Více se nám o něm zjistit nepodařilo, ale etike-
ty se beztak nenapiješ. Takže, co že jsme to našli
ve skle?

Barva: Silně připomíná řepkový olej Lukana, 1L
53 Kč. Potočení ve sklenice však dává tušit, že vis-
kozita není zdaleka tak vysoká.

Vůně: Výrazná a zpočátku velmi měnlivá. Otvírá
černý rybíz, aby se už nikdy neobjevil. Obdobně
lékočkový příchutí cvrkně do nosu a zmizí. Ná-
sledně se vůně ustálí na... jsou to citrusy? Je to jar!
Původ bude patrně v Jižní Africe.

Chuť: Víno působí na první napití relativně leh-
ce, spíše sladší. Kyselinka doběhne až po chvíli
a trochu štípně. S postupem pití se prohlubuje
slupkoidní kořenitost, pinot nám trochu těžkne
a unaveně se lepí na rty.

Servis: Oceňujeme kvalitní tenké sklo na vysoké
nožce, hladinku na úrovni nejširšího místa ve skle-
nici. Naopak bychom ocenili o 3-4 stupínky nižší
teplotu, která by již zmíněnou únavu dokázala
velmi dobře moderovat. Obsluha milá a ochotná,
atmosféra domácká, ale na to jsme v uvedeném
podniku již zvyklí.

Párování: Dali jsme si chedarovou foccacu s cibul-
lovým chutney. Kombinace s pinotem nebyla špat-
ná, ale pro vinné párování bychom příště zvolili
jiskřivější a přímější víno.

Verdikt: Vůně mladé, chuť starší. Řekneme si
beze špuntu, že po loňských zk(r)ušenostech, je
tenhle pinot mana nebeská. I když se na celove-
černí pití a osvěžení v horkém létě úplně nehodí,
jedna dvě sklenky v chladnoucím podvečeru při-
jdou k duhu. (V rámci wine-pairingu by se řeklo
spíš, že přijdou k UHU). 68 bodů ze 100